

1
- 1618 / 1 - 94 / 95

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1994-1995 (*)

23 NOVEMBER 1994

KLACHT MET BURGERLIJKE PARTIJSTELLING VOOR DE ONDERZOEKSRECHTER

**tegen een lid van de Kamer
van volksvertegenwoordigers**

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
VERVOLGINGEN (1)**

UITGEBRACHT DOOR DE HEER GEHLEN

DAMES EN HEREN,

Bij brief van 27 oktober 1994 heeft de procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht om de parlementaire onschendbaarheid van onze collega, de heer Moureaux, op te heffen.

Het verzoek, gericht aan de Kamervoorzitter, was gesteld in de volgende bewoordingen :

« Ik heb de eer u in bijlage het dossier over te zenden met betrekking tot de burgerlijke partijstelling van Senator Guy Mathot tegen de heren Cardon, Gluza en Moureaux.

De commissie vergaderde met gesloten deuren.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Van Parys.

Leden :

C.V.P. HH. De Clerck, Van Parys.
P.S. H. Eerdeken.
V.L.D. H. De Groot.
S.P. H. Landuyt.
P.R.L. H. Reynders.
P.S.C. H. Gehlen.

(*) Vierde zitting van de 48^e zittingsperiode.

- 1618 / 1 - 94 / 95

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1994-1995 (*)

23 NOVEMBRE 1994

PLAINTÉ AVEC CONSTITUTION DE PARTIE CIVILE DEVANT LE JUGE D'INSTRUCTION

**à l'encontre d'un membre
de la Chambre des représentants**

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES
POURSUITES (1)**

PAR M. GEHLEN

MESDAMES, MESSIEURS,

Par lettre du 27 octobre 1994, le procureur général près la Cour d'appel de Liège a demandé à la Chambre des représentants de lever l'immunité parlementaire de notre collègue, M. Moureaux.

La demande adressée au président de la Chambre, est libellée comme suit :

« J'ai l'honneur de vous transmettre en annexe le dossier relatif à la constitution de partie civile de M. le sénateur Guy Mathot à l'encontre de MM. Cardon, Gluza et Moureaux.

La commission s'est réunie à huis clos.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Van Parys.

Membres :

C.V.P. MM. De Clerck, Van Parys.
P.S. M. Eerdeken.
V.L.D. M. De Groot.
S.P. M. Landuyt.
P.R.L. M. Reynders.
P.S.C. M. Gehlen.

(*) Quatrième session de la 48^e législature.

Aangezien de burgerlijke partijstelling als een daad van vervolging wordt beschouwd en de heer Moureaux lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers is, zie ik mij genoodzaakt u bij deze te verzoeken de parlementaire onschendbaarheid van de betrokkene op te heffen.

Dit verzoek wordt ook gericht tot de voorzitter van de Franse Gemeenschapsraad, waarvan de heer Moureaux eveneens lid is. »

*
* *

Het onderzoek van dit dossier werd op 8 november 1994 door de plenaire vergadering van de Kamer toevertrouwd aan uw commissie, die hierover vergaderde op 22 november 1994.

I. — BESCHOUWINGEN VAN DE COMMISSIE

Volgens de door de procureur-generaal in zijn brief gebruikte bewoordingen wordt om de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van de heer Moureaux verzocht ingevolge de burgerlijke partijstelling (voor de onderzoeksrechter) van senator Mathot.

De burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter is evenwel een daad van vervolging in de zin van artikel 59 (voorheen artikel 45) van de Grondwet met betrekking tot de parlementaire onschendbaarheid, zijnde een daad verricht of voorgeschreven met het oog op de toepassing van de straffen door een persoon die bevoegd is om de strafvordering uit te oefenen of om ze op gang te brengen ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

Artikel 59, eerste lid, van de Grondwet stelt terzake zeer duidelijk dat « geen lid van een van beide Kamers, tijdens de zitting, in strafzaken, kan vervolgd of aangehouden worden dan met verlof van de Kamer waarvan hij deel uitmaakt, behalve bij ontdekking op heterdaad. »

Gelet op het voorgaande, kan men zich voor de onderzoeksrechter bijgevolg slechts burgerlijke partij tegen een parlements lid stellen, indien voorafgaandelijk diens parlementaire onschendbaarheid werd opgeheven.

⁽¹⁾ « Vervolging heeft plaats, naar de zin van artikel 45, wanneer de publieke vordering tegen een parlements lid wordt uitgeoefend, hetzij door een dagvaarding vóór het strafrecht, hetzij door een requisitoir van het Openbaar Ministerie tot het instellen van een onderzoek, hetzij nog door de stelling van een burgerlijke partij (Hayoit de Termicourt, *De Parlementaire immuniteit*, RW, 1955-1956, kol. 57, n° 15).

⁽²⁾ « Vervolgelingen in de zin van artikel 45 van de Grondwet zijn de dagvaarding voor het strafrecht, het requisitoir van het Openbaar Ministerie, de opening van een onderzoek en de aanstelling als burgerlijke partij. Daaronder valt dus ook iedere onderzaging, iedere huiszoeking, inbeslagname, ieder bevel en iedere procedure die tot doel hebben de zaak voor het bevoegde rechtscollege te brengen », Engels P., *Parlementaire onschendbaarheid*, IUS, 1979, n° 2, blz. 67.

Ce dernier étant membre de la Chambre des représentants et la constitution de partie civile étant considérée comme acte de poursuite, je me trouve dans l'obligation de vous transmettre la présente demande de levée de l'immunité parlementaire dont bénéficie l'intéressé.

La présente demande est également transmise à Mme la présidente du Conseil de la Communauté française où siège également M. Moureaux. »

*
* *

En date du 8 novembre 1994, l'assemblée plénière de la Chambre a confié l'examen de ce dossier à votre commission, qui l'a examiné au cours de sa réunion du 22 novembre 1994.

I. — CONSIDERATIONS DE LA COMMISSION

Il appert des termes dont le procureur général use dans sa lettre, que la levée de l'immunité parlementaire de M. Moureaux est demandée à la suite d'une constitution de partie civile (devant le juge d'instruction) par le sénateur Mathot.

La constitution de partie civile devant le juge d'instruction est toutefois un acte de poursuite au sens de l'article 59 (ancien article 45) de la Constitution relatif à l'immunité parlementaire, c'est-à-dire un acte effectué ou prescrit en vue de l'application des peines par une personne habilitée à exercer ou à mettre en mouvement l'action publique ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

L'article 59, premier alinéa, de la Constitution précise à cet égard qu'« aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être poursuivi ni arrêté en matière de répression, qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie, sauf le cas de flagrant délit. »

Étant donné ce qui précède, on ne peut se constituer partie civile devant le juge d'instruction contre un parlementaire que si l'immunité parlementaire a été levée au préalable.

⁽¹⁾ « Il y a poursuite, au sens de l'article 45, lorsque l'action publique est exercée contre un membre du Parlement, soit par une citation devant le juge répressif, soit par un requisitoire du ministère public, tendant à l'ouverture d'une instruction, soit encore par la constitution d'une partie civile » (Hayoit de Termicourt, *L'immunité parlementaire*, JT, 6 novembre 1955, n° 4081, col. 11).

⁽²⁾ « Les poursuites au sens de l'article 45 de la Constitution consistent en la citation devant la juridiction pénale, le requisitoire du ministère public, l'ouverture d'une instruction et la constitution de partie civile. Cette définition recouvre dès lors également tout interrogatoire, toute perquisition, saisie, toute ordonnance et toute procédure visant à porter la cause devant la juridiction compétente » Engels P., *L'immunité parlementaire*, IUS, 1979, n° 2, p. 67.

De burgerlijke partijstelling van senator Mathot, zonder voorafgaande opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van de heer Moureaux, is bijgevolg kennelijk onontvankelijk ⁽³⁾.

De procureur-generaal kan niet rechtsgeldig de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid vragen ingevolge een kennelijk onontvankelijke burgerlijke partijstelling. Het verzoek van de procureur-generaal dient dan ook te worden verworpen.

II. — BESLUIT

De Commissie stelt eenparig de verwerping voor van het verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van de heer Mourcaux, dat door de procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik werd ingediend ingevolge een burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter.

*
* *

Dit verslag werd op 23 november 1994 eenparig goedgekeurd.

De rapporteur,

A. GEHLEN

De voorzitter,

T. VAN PARYS

⁽³⁾ Terzake kan worden gewezen op een aantal precedents waarbij burgerlijke partijstellingen tegen parlementsleden onontvankelijk werden verklaard :

a) « Overwegende dat uit het inlichtingsblad blijkt dat de verdachte lid is van de Wetgevende Kamers, zodat hij krachtens artikel 45 van de Grondwet de parlementaire immuniteit geniet en derhalve de burgerlijke partijstellingen tegen hem niet onontvankelijk zijn;

(...)

Verklaart dat de vordering van de burgerlijke partijen ten aanzien van ... niet onontvankelijk is » (Raadkamer van Gent, 6 november 1978, RW, 1979-1980, kol. 1171).

b) In dezelfde zin :

— Raadkamer van Brugge, 4 februari 1992 (niet gepubliceerd);

— Raadkamer van Brussel, 3 maart 1992 (niet gepubliceerd).

La constitution de partie civile du sénateur Mathot sans levée préalable de l'immunité parlementaire de M. Moureaux est dès lors manifestement irrecevable ⁽³⁾.

Le procureur général ne peut demander valablement la levée de l'immunité parlementaire à la suite d'une constitution de partie civile manifestement irrecevable. La requête du procureur général doit donc être rejetée.

II. — CONCLUSION

La Commission propose à l'unanimité de rejeter la demande de levée de l'immunité parlementaire de M. Moureaux adressée par le procureur général près la cour d'appel de Liège à la suite d'une constitution de partie civile devant le juge d'instruction.

*
* *

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité le 23 novembre 1994.

Le rapporteur,

A. GEHLEN

Le président,

T. VAN PARYS

⁽³⁾ On peut renvoyer à cet égard à un certain nombre de précédents où les constitutions de partie civile contre des parlementaires ont été déclarées irrecevables :

a) « Attendu qu'il ressort de la note d'information que le suspect est membre des Chambres législatives, de sorte qu'en vertu de l'article 45 de la Constitution, il jouit de l'immunité parlementaire et que les constitutions de partie civile à son encontre ne sont pas recevables;

(...)

Déclare que l'action des parties civiles à l'égard de ... n'est pas recevable » (Chambre du Conseil de Gand, 6 novembre 1978, RW, 1979-1980, col. 1171).

b) Dans le même sens :

— Chambre du conseil de Bruges, 4 février 1992 (non publié);

— Chambre du conseil de Bruxelles, 3 mars 1992 (non publié).